

90 DE ANI DE LA NAȘTEREA ACADEMICIANULUI EUGENIU GREBENICOV

*Vasile Puiu, prof.univ.dr.ing.
Universitatea „Vasile Alecsandri”, Bacău
Vice-președinte al Asociației „ProBasarabia și Bucovina”*

*„M-am născut român și o să mor român, căci naționalitatea este precum chipul sau încălțările.(...) Chiar dacă o bună parte din viața mea am vorbit și am scris rusește, nu mi-am uitat totuși limba mamei. Și nu o voi uita și nu mă voi dezice de ea niciodată... Nu există națiune moldovenească și limbă moldovenească după cum nu există națiune și limbă oltenească, bănățeană, maramureșeană, bucovineană, transnistreană. Există români și limba română și punctum, vorba clasicului. Cu această convingere am să intru și în mormânt”
(Eugeniu Grebenicov)*

1. Preambul

Marele savant basarabean Eugeniu Grebenicov, care era printre noi „omul în viață cu nume de astru” ar fi împlinit în acest an 90 de ani. A plecat subit dintre noi la cele veșnice pe 29.12.2012.

Percepția cosmică a prezentului este una reală, materială. Ea a depășit, în ultima jumătate de secol, perimetrul visului și al imaginației de orice fel. Omul și stelele s-au apropiat mult, deși distanța dintre existențele lor materiale rămâne astronomică. Această cutezanță a cunoașterii este poate cea mai înaltă exprimare a geniului științific. Zborul reprezintă nu numai o virtute umană, dar și o victorie a ceea ce dorința de a ști devine realitate. Nu se poate fără știință. Complexitatea acesteia, fizică și chimică, nu poate fi deslușită și înțeleasă constructiv decât printr-un instrument adevărat, dăruit nouă de către divinitate. Așadar, matematica în toate culorile ei, acoperă spectrul algoritmat cu care omul construiește neconținut scara spre cer. Fără ea ființele noastre primitive s-ar teme și s-ar închina cerului din umbra acestuia întunecată. Suntem aici datorită ei și neconținutului nostru neastâmpăr de a înțelege campusul universal. Fără matematică n-am fi putut atinge istoria la timpul prezent.

2. Repere biografice

Academicianul Eugeniu Grebenicov s-a născut la 20 ianuarie 1932,

în România, comuna Slobozia Mare, județul Ismail, astăzi Cahul. Ia fost predestinat să facă lucruri mari. Să ne amintim că numele Eugeniu reproduce nume personale grecești, care la origine sunt compuse din eu „bine” și gen „a zămisli, a naște”, semnificația inițială a numelor fiind „de neam bun, nobil”. Tatăl era preot, mama învățătoare născută la Galați.

Școala primară în Slobozia Mare.

1943 - 1944, elev la Liceul „Ioan Vodă” din Cahul.

1944 - 1949, Școala medie nr.2 din Cahul;

1949 - 1954, student la Universitatea „M.V. Lomonosov” din Moscova, Facultatea de Matematică și Mecanică.

1959 - doctor al aceleiași universități.

1958 - 1962, cercetător științific la Universitatea de Stat din Moscova.

1962 - 1969, șeful Catedrei de Analiză matematică la Universitatea „Prietenia popoarelor Patrice Lumumba” din Moscova.

1967 - doctor habilitat.

1969 - 1978, șef al Departamentului Matematică la Institutul de Fizică Teoretică și Experimentală de pe lângă Ministerul Construcțiilor de Mașini al URSS.

1978 - 1988, director al Centrului de Calcul, Universitatea „M.V. Lomonosov” din Moscova.

1988 - 1997, director adjunct al Institutului Pentru Probleme de Cibernetică al Academiei Științifice a URSS - Rusiei.

1993 - 1997, director științific al Universității de Supercalculatoare a Academiei Ruse.

1997 - 2003, șef Departament Analiză Neliniară al Academiei de Științe din Rusia.

1996 - 2003, șef catedră la Universitatea din Siedlce (Polonia).

După 1997, cercetător științific principal al Centrului de Calcul „A.A. Dorodniczyn” al Academiei de Științe a Rusiei.

3. Opera

Academicianul Eugeniu Grebenicov a activat în fizica teoretică și experimentală, astronomie, cibernetică, algebră, analiză matematică, supercalculatoare și aviație.

A publicat peste 25 monografii ca autor / coautor și 250 de lucrări științifice.

Teza de doctor în științe (1959): Teoria analitică a „mișcării lui Japet” (al 8-lea satelit al planetei Saturn).

Doctor habilitat (1967): Studii calitative ale ecuațiilor diferențiale

în mecanica cerească.

Cea mai importantă relevanță în cercetarea științifică o constituie rezolvarea problemei generale a două centre fixe. Soluția ei conține baza teoriei mișcării sateliților artificiali. Prin ea s-a obținut o metodă eficientă și exactă în prognoza dinamicii sateliților artificiali, la nivelul deceniului șapte al secolului trecut. Conform estimărilor, timpul de calcul a poziției prognozate prin această metodă se reducea de până la o mie de ori față de aceeași operațiune NASA. Rezultatul, devenit clasic, este inclus în monografiile și manuale.

O altă contribuție importantă se include în teoria asimptotică a ecuațiilor diferențiale polifrecvențiale cu rezonanță. Prin rezultatele obținute s-a dezvoltat esențial clasică metodă „*Krylov - Bogoliubov*”.

Academicianul Eugeniu Grebenicov a condus (ca director al Centrului de Calcul al Universității Lomonosov din Moscova) activitatea de elaborare și implementare (premieră) a sistemului de computerizare a procesului de studii și cercetări în universitățile din URSS.

Între 1978-1993 s-a ocupat de aplicarea matematicii la prima supermașină de calcul sovietică, de clasa GRAY, altfel spus, de primele mașini de calcul vectoriale (viteza de calcul depășind 100 milioane operații / secundă) cu numere de lungime arbitrară.

Este autorul monografiei „*Nicolaus Copernic*” apărută în două ediții (1973, 1982), la Moscova și tradusă în 18 limbi.

4. Recunoașteri

1969, Membru al Uniunii Internaționale de Astronomie.

1971, Laureat al Premiului de Stat pentru Știință, pentru rezolvarea problemei generale a două centre fixe.

1976, Membru în Consiliul Național al Rusiei, pentru probleme de mecanică teoretică și experimentală.

1980, Medalia de Aur a Expoziției URSS.

1983, Premiul Consiliului de Miniștri al URSS (pentru elaborarea și implementarea sistemului de computerizare a procesului de studii / cercetări în universități).

1991, membru de onoare al Academiei de Științe a Republicii Moldova.

1993, Doctor Honoris Causa al Universității Tehnice din Cluj Napoca.

1999, premiul „*Academicianul Krylov*” al Academiei de Științe din Ucraina (pentru contribuția la dezvoltarea metodei „*Krylov-Bogoliubov*”).

2000, profesor al Republicii Polone.

2001, Doctor Honoris Causa al Universității de Stat din Atârau, Kazahstan.

2002, membru al Academiei Internaționale de Științe Neliniare.

2003, Doctor Honoris Causa al Universității Tehnice a Moldovei.

2011, Doctor Honoris Causa al Universității Tehnice „Gheorghe Asachi” din Iași.

2011, Doctor Honoris Causa al Universității Tehnice „Gheorghe Asachi” din Iași.

Conducător de doctorat (peste 40 de teze) cu doctoranzi ruși, români, polonezi, kazahi, armeni, tătari.

Membru în comitetul redacțional al revistei de limbă engleză „*Oscilații neliniare*” a Academiei de Științe din Ucraina.

Membru al comitetului de program al conferințelor „*Computer Algebra Systems and Application*”, Universitatea Tehnică din Munchen.

Membru în comitetul organizatoric al seriei de conferințe anuale „*Bogoliubovskie chteniya*” și „*Eruginskie chteniya*”.

În 1992 Comitetul Internațional de Astronomie hotărăște ca asteroidul cu numărul 4268 să poarte numele Grebenicov. Orbita acestuia se află între planetele Marte și Jupiter.

Numele Eugeniu Grebenicov apare în ediția din anul 2002 a Centrului Biografic Mondial din Cambridge: 2000 de savanți remarcabili ai lumii la începutul secolului XXI.

5. Omul cu nume de astru

În anul 2009 Domnul Acad. Eugeniu Grebenicov a fost oaspetele Universității „*Vasile Alecsandri*” din Bacău, la cea de-a cincea ediție a Simpozionului Internațional „*Cucuteni 5000 Redivivus: științe exacte și mai puțin exacte*”. Cu această ocazie și-a manifestat interesul unei colaborări științifice eficiente, prin Domnia sa, între Universitatea „*Vasile Alecsandri*” din Bacău și Academia de Științe a Rusiei.

Domnul Eugeniu Grebenicov a fost, dintotdeauna, un mare român. Pentru el limba română este sfântă și „*cea mai frumoasă (...) din lume*”. Fără îndoială că articol acoperă parțial viața științifică atât de complexă a Academicianului Eugeniu Grebenicov. Oameni ca el sunt rari și neîntâlniți împreună prea des în timp. Fără a fi singuratici ei sunt modelele noastre de a fi în viitor și, obligatoriu, numele lor le scriem cu majuscule. Faptul că acest nume Eugeniu Grebenicov rămâne scris cu majuscule în cartea de aur a Universității „*Vasile Alecsandri*” din Bacău, constituie și un argument al devenirii noastre. Suntem pe o orbită creatoare și vedem în Academicianul Eugeniu Grebenicov omul cu renume de astru.